

A Győri Ítéltábla a Pécsi 19.számú Ügyvédi Iroda által képviselt I.r., dr.Asztalos Dóra Ügyvédi Iroda által képviselt II.r., a III.r., a IV.r., a Balás Ügyvédi Iroda által képviselt V.r. felpereseknek az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviseleti Főosztály által képviselt alperes ellen személyhez fűződő jogok megsértése miatt indult perében a Tatabányai Törvényszék 2013. november hó 20. napján kelt P.20.855/2013/9. számú ítélete ellen a II.-III.-IV. r. felperes részéről 10. sorszám, az alperes részéről 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és az I-II-III-IV. r. felperesek keresetét egészében elutasítja.

Mellőzi az alperes I. r. felperes javára perköltségben történő marasztalását.

Az I-II-III-IV. r. felperes által az illetékügyben eljáró adóhatóság külön felhívása alapján az állam javára megfizetendő feljegyzett kereseti illeték összegét személyenként 36.000 - 36.000 (harminchatezer - harminchatezer) forintra felemeli, egyúttal mellőzi annak megállapítását, hogy 72.000 (hetvenkettőezer) forint illeték - az alperes személyes illetékmentessége folytán - az állam terhén marad.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a II-III-IV.r. felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperes részére 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II-III-IV.r. felperest, hogy fizessen meg az illetékügyben eljáró adóhatóság külön felhívása alapján az állam javára személyenként 48.000 (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a Nemzeti Nyomozó Iroda (NNI) Területi Főosztálya Régiója büntető eljárást folytatott az I. és V.r. felperessel mint magánszeméllyel és a II-III.-IV.r. felperessel, mint az eljárással érintett jogi személyekkel szemben. Az NNI 2012. január 5. napján arról értesítette az I. r. felperest, hogy a nyomozás iratait 2012. január 16. napján tekintheti meg, azokról másolatot kérhet, melynek kiadására elektronikus adathordozón kerül sor. Tájékoztatták a II-III-IV.r. felperest is a nyomozás iratainak megtekinthetőségéről (2012. január 19.). Az I. r. felperes 2012. január 17. napján jelezte, hogy az átadott adathordozót nem tudja megnyitni. A II-III-IV.r. felperes jogi képviselője által meghatalmazott ügyvéd képviseleti jogát pedig az iratismertetésen

nem fogadták el. Az I. r. felperes az NNI-től két ízben (2012. február 16 és 2012. április 25.) javított DVD lemezt kapott, de ezekkel hasonló problémák merültek fel, ezért 2012. április 27-én azt engedélyezték az I. r. felperesnek, hogy saját számítástechnikai eszközre mentse az adatokat. Erre azonban kizárólag a nyomozás kiegészítését megelőző szakban keletkezett un. törzsanyag vonatkozásában került sor és a tekintetben sem teljeskörűen.

Időközben a Baranya Megyei Főügyészség további nyomozati cselekményeket rendelt el, a vádirat benyújtására 2012. április 4. napján került sor. Ezt követően az I-II-III-IV.r. felperes több ízben eredménytelenül kérte mind a Baranya Megyei Főügyészséget mind a Legfőbb Ügyészséget, hogy az iratok másolatban kerüljenek kiadásra. Sételmezték, hogy a nyomozás folytatása után annak befejezéséről sem kaptak tájékoztatást, nem történt iratismetetés.

A törzsanyag számozatlan volt, abból több száz oldal hiányzott. A felperesek nem kapták meg a 31.számú kötetet, illetve később a „mellékleteknek” nevezett 48 iratköteget sem.

Az alperest a büntető eljárás lefolytatására a Kúria 2012.május 23. napján jelölte ki. Az I. r. felperes 2012.június 4. napján a teljeskörű iratismetetés és iratmásolás iránti kérelme kapcsán (21333/2012/1/F/44.) az alperes 2012. július 25. napján kelt levelében arról tájékoztatta az I. r. felperest, hogy DVD formájában kiadja részére az iratmásolatokat, melyre tekintettel 2012. július 25.napján kelt beadványában az I.r. felperes kérte a DVD lemez postai megküldését, ennek hiányában személyes átadását.

Az I. r. felperes 2012.augusztus 8. napján a alperes neve -en megtekintette az iratokat, azt tapasztalta, hogy azok különféle dobozokba, zacskókba berakva találhatók, csak a nyomozati iratok voltak rendben. A kezelőirodán lévő iratokat nem találta egyezőnek a korábban DVD lemezen kiadott anyagokkal, azonban mennyiségük miatt az iratokat áttekinteni nem tudta.

2012. augusztus 30-án az alperes megküldte az I. r. felperesnek azt a DVD-t, amelyben a nyomozati törzsanyag volt, a 31. számú kötet és a mellékletek azonban abból is hiányoztak. Az iratok már számozottak voltak, de az oldalszámugrás alapján megállapítható volt, hogy hiányzó oldalak is vannak. Az I. r. felperes 2012. augusztus 9., a II-IV. r. felperes 2012. augusztus 13. napján kelt levelében tárgyalás megtartási akadályt (Be.283.§.) jelentett be, majd a tárgyalás megkezdését követően több ízben terjesztettek elő a felperesek kérelmet az iratok másolatban történő kiadása iránt (az I-IV.r. felperes 2012.szeptember 18-i tárgyalás során). 2012.november 14. napján vette át az I.r. felperes a nyomozás iratainak mellékletéről készült jegyzéket, melyből ismertté vált számára, hogy a mellékletek 48 kötetet tartalmaznak, magát a 48 kötetnyi mellékletet azonban ekkor sem kapta meg.

Az I. r. felperes végül a 31. kötetet digitalizált formában 2013. március 20. napján kapta meg, 2013.március 25. napján az alperes megküldeni jelezte - de valójában nem küldte meg - az un. „mellékleteket”. (P.20.855/2013/5/A/12.) Az I. r. felperes már ugyanezen a napon jelezte az alperesnek, hogy a 31.számú nyomozati iratköteg most is hiányos az iratok nem számozottak, nincsenek a Be.70/A.§./1/ bekezdése szerinti állapotban, az iratok kiválogatottak, hiányosak.

2013. május 16-i levelében bejelentette az I. r. felperes, hogy az átadott adathordozók kezelhetetlenek, a kötetek oldalszámozást, megjelölést, iratjegyzéket csak kivételesen tartalmaznak, több adathordozó nem volt olvasható, vannak csomagok amelyek csak jelszóval olvashatók, melyet nem kaptak meg, számos fájl megnyitásához drága program beszerzése lenne szükséges.

Megállapította a fentiek alapján az elsőfokú bíróság, hogy az I. r. felperes változatlanul olyan, a 31. számú kötetről készült elektronikus másolattal rendelkezik, mely nincs oldalszámozva, hiányos. A „mellékletekről” készült DVD lemez anyagai számozatlanok, követhetetlenek, hiányosak és megnyithatatlanok.

2012. szeptember 18. napján a II. és IV. r. felperes is jelezte, hogy az alperestől nem kapott másolatot a 31.számú kötetből és az un."mellékletek"-ből, míg a III.r. felperes egyáltalán semmilyen iratról nem kapott másolatot.

Az I-II. r. felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság a Ptk.84.§./1/ bekezdés a/pontja alapján állapítsa meg, hogy az alperes az előtte B.202/2012.szám alatt folyamatban lévő eljárásban megsértette az I-II.r. felperes **iratmegismerési jogát a védelemhez való jogát, és a tisztességes eljáráshoz való jogát** (mint személyiségi jogait). Kérték továbbá, hogy kötelezze bíróság az alperest elégtétel adásra akként, hogy az eljárás valamennyi résztvevőjével (különösen a terheltekkel, védőkkel az ügyességgel és a rendőrséggel) közölve tegyen a jogsértés tényének megtörténtét elismerő (kikötést, vagy bármiféle feltételhez kötést, illetve megjegyzést nem tartalmazó) írásbeli nyilatkozatot, melyben kifejezi az elkövetett jogsértésért sajnálkozását, illetve ezen nyilatkozat felperesi felhasználásához egyúttal korlátozásmentes hozzájárulást ad.

A III-IV-V. r. felperes az I-II.r. felperes által előterjesztett fenti kereseten túlmenően kérte, hogy a bíróság a Ptk.84.§./1/ bekezdés b/pontja alapján tiltsa el az alperest attól, hogy a fenti büntető eljárásban a felperesek iratmegismerési jogát oly módon korlátozza, hogy iratmásolatot nem ad ki számukra, illetve azok kezelése és tárolása során a jogszabályban előírt iratazonosíthatóságot sem biztosítja. A Ptk.84.§./1/ bekezdés d/pontja alapján kérték kötelezni az alperest a sérelmes helyzet megszüntetésére akként, hogy az iratokat hozza a jogszabályok által előírt helyzetbe, kivétel nélkül számoztassa be az oldalakat, azokat elválaszthatatlanul fűzesse össze, az ekként elkészített iratokról papír alapú hiánytalan másolatot készítsen számukra és azokat adja ki.

Keresetüket arra alapították, hogy az I és V.r. alperessel mint magánszeméllyel, illetve a II-III-IV.r. alperessel mint eljárás alá vont jogi személlyel szemben az alperes nem tartotta be az eljárás tisztességességét biztosító alábbi előírásokat:

A jogszabályban előírt **papír alapú iratmásolatot** egyik felperes sem kapott, a nyomozás befejezésekor **iratismertetésre sem került sor**. Gyanúsítottként egy CD adathordozót kaptak meg csupán (a III.r. felperes még ezt sem) az azonban kifogásaik előterjesztése és újabb elektronikus adathordozó átadása után is megnyithatatlan fájlokat tartalmazott és egyebekben is hiányosan tartalmazta a nyomozás iratait. A **pótnyomozást követően iratmásolat kiadására egyik felperes esetében sem került sor** és nem történt iratismertetés. Ilyen körülményeket követően került sor **vádemelésre** és az eredetileg eljáró Pécsi Törvényszék irányában előterjesztett kifogásaik ellenére az alperes úgy kezdte meg az ügy tárgyalását, hogy nem tartotta be a tárgyalás előkészítésére irányadó rendelkezéseket.

Emiatt a védelem hatékony ellátásához a védők és a terheltek sem kellő felkészülési idővel, sem megfelelő eszközökkel nem rendelkeztek.

A fentiek miatt sérült a tisztességes eljárás („fair trial”) követelménye. Hivatkoztak az 56/1991/XI.8.; a 6/1998/III.11./ a 11/2007/III.7./ és a 11/1992/III.5./ és a 9/1992/I.30./AB határozatokban a tisztességes eljárással és a jogállamisággal összefüggésben kifejtettekre, az Alaptörvény 15.cikkének /1/ bekezdésére és 28. cikke /1/ bekezdésére.

Rámutattak, hogy a garanciális eljárási szabályok semmibe vétele azért sérti a felperesek személyhez fűződő jogait is, mert **nem egy-egy más módon orvosolható garanciális szabály figyelmen kívül hagyásáról van szó, hanem a személyhez fűződő jogok abszolút sérelme komplex módon, az eljárás minden elemében, a garancia rendszer összességének megsértésében jelent meg.** Az I. r. felperest a 2/c vádpontban minden előzmény nélkül állították bíróság elé, és a bíróság sem tette lehetővé az iratok megismerhetőségét. A III.r. felperes a vádirat megküldésén kívül semmilyen információt nem kapott az eljárás során.

A polgári peres eljárás folyamán megtörténő iratmásolat kiadásra tekintettel az I-II.r. felperes utóbb már nem alapította keresetét arra, hogy a törzsanyagot nem papír alapon, csak DVD lemezen kapta meg, azonban változatlanul hivatkoztak arra, hogy a vádemelés alapját képező törzsanyag (16.222 oldal) átadásán túlmenően a nyomozás kiegészítéshez kapcsolódó 31. akta iratai (226.oldal) valamint az ún. 48 kötetnyi „mellékletek” (11.430 oldal) még elektronikus formában sem kerültek megfelelően átadásra. Az alperes által felvett iratjegyzék információt nem tartalmazott a kiadott iratok terjedelméről, lapszámáról, tartalmáról, nem feleltethető meg a 10/2003/V.6./IM - BM - PM együttes rendelet előírásainak. Jelen per megindítását követően is csak a kiadni kért iratok egy töredékét küldte meg részükre az alperes.

Az alperes ellenkérelmében a felperesek keresetének elutasítását kérte, perköltséget nem igényelt.

Arra hivatkozott, hogy a felperesek keresete amiatt alaptalan, mert a tisztességes eljáráshoz való jog ugyan a büntető eljárásban is mindenkit megillet, e jog azonban nem személyiségi jog, s a Be. sem fűz annak megsértéséhez a Pp.2.§-ában foglaltakhoz hasonló szankciót. Az egységes bírói gyakorlat szerint a bírósági eljárás során elkövetett jogsértések önmagukban nem eredményeznek egyúttal személyiségi jogsértést is, mert ehhez többletfeltétel fennállta szükséges, ami a konkrét esetben hiányzik.

Rámutatott, hogy az alperes a Kúria kijelölése alapján járt el, felelőssége csak az ezt követő eljárási szak tekintetében vizsgálható, a nyomozati, illetve ügyészégi szakban történtek vonatkozásában helytállási kötelezettség nem terheli az iratok kiadásának hiányosságaival összefüggésben. Figyelembe kell venni, hogy a bírósági iratok mellékletét képező nyomozati iratok több tízezer oldalt tettek ki, az iratok számítógépes adathordozón történő kiadása a jogszabályoknak megfelelő eljárás. Utóbb már nem vitatta azt, hogy az I. r. felperes által DVD lemezen megkapott 31. számú kötet és a több kötetnyi „melléklet” dokumentumai nem voltak számozottak, egyes fájlok nem voltak megnyithatóak, a jelszó, illetve a szükséges program hiányában.

Hivatkozott arra is, hogy az I és az V. r. felperes nem is terjesztett elő külön kérelmet az iratok kiadása iránt, ilyen kérelemmel kizárólag a II. r. felperes élt. A II-III-IV.r. felperes a

Be.70/B.§./5/ bekezdés b/pontjára tekintettel a nyomozás teljes anyagát nem is ismerheti meg, nekik kellett volna pontosan megjelölni, milyen irat kiadását kéri, ez után lehet csak állást foglalni az irat kiadhatósága kérdésében.

Álláspontja szerint a megállapításon túlmenően előterjesztett keresetek teljesítésére nincs is lehetőség, ez nem is tartozik a polgári bíróság hatáskörébe, ezen kereseti kérelmek teljesítése beavatkozást jelentene a folyamatban lévő büntető ügybe, sértve a bírói függetlenséget. A felperesek ezen igénye csak büntető eljárás jogorvoslati rendszerének keretében érvényesíthető.

Az alperesi védekezéshez kapcsolódóan az I. r. felperes arra utalt, hogy a személyiségi jogsértés megállapításához többlettényállás megvalósulása nem szükséges. Egyébként az is megvalósult, mert olyan cselekmény miatt vádolták meg a nyomozás kiegészítésével összefüggésben, mellyel kapcsolatosan semmilyen iratot nem kapott. A 31. számú aktát csak 2013. márciusában kapta meg, akkor is hiányosan, számozatlanul, míg a 48. kötetnyi mellékletet csak 2013. május 16-án. Emiatt rá volt kényszerítve, hogy 3000-4000 oldal terjedelemben maga is csatoljon bizonyítékokat, állításait igazolandó, s emellett nem tudott védekezéséhez megfelelő bizonyítási indítványt sem előterjeszteni.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel érintett ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette az I-IV.r. felperesek személyhez fűződő jogát (iratmegismerési jog, védekezéshez való jog) azzal, hogy az előtte folyó B.202/2012.számú büntető ügyben az I-IV.r. felperes részére az általuk kért iratmásolatokat nem, illetve nem teljes körűen, megfelelően kezelhetően adta ki. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

Kötelezte az I-IV.r. felpereseket személyenként 18.000 forint feljegyzett kereseti illeték állam javára történő megtérítésére azzal, hogy a fennmaradó 72.000 forint feljegyzett kereseti illeték az állam terhén marad. Kötelezte az V.r. alperest 36.000 forint feljegyzett eljárási illeték megfizetésére az állam javára. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. r. felperesnek 57.049 forint a II-IV.r. felperesek nek személyenként 10.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy ezt meghaladóan a perben felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Ítélete jogi indokolásában - szemben az alperes védekezésében kifejtettekkel - arra tekintettel állapította meg, hogy a felperesek által sérelmezett alperesi magatartás megsértette az I-IV.r. felperesek személyiségi jogait, mert a tisztességes tárgyaláshoz való jogot személyhez fűződő jognak minősítette, utalva arra, hogy erről a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és az Alaptörvény is ekként rendelkezik. Figyelemmel azonban arra, hogy a tisztességes eljárás (fair trail) olyan minőség, mely az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével ítéltető meg csupán (6/1998/III.11./AB határozat) nem látott lehetőséget, hogy a folyamatban lévő büntető eljárás során e személyiségi jog megsértése megállapításra kerüljön. Emiatt a tisztességes eljárás megsértésének megállapítására irányuló felperesi kereseteket elutasította.

Ezzel szemben érdemben vizsgálta, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részelemeinek tekintett (a védelemhez való jog, a fegyveregyenlőség, az iratmegismerés és iratmásolás kiadása) jogok vonatkozásában - amelyek álláspontja szerint személyhez fűződő jogok - mennyiben teljesültek a tisztességes eljárásra vonatkozó előírások.

A Ptk. 84.§./1/ bekezdés b/, c/ és d/pontjára alapított felperesi keresetet azonban nem találta teljesíthetőnek arra figyelemmel, hogy a bíróságok függetlenek és nem utasíthatók, illetve a polgári ügyben eljáró bíróság a büntető ügyben eljáró bíróságra nem állapíthat meg kötelezést.

Rámutatott, hogy az 1998. évi XIX.tv. (Be) 70/B.§./5/ bekezdése, 193.§./1/ és /4/ bekezdése alapján a nyomozási iratokhoz tartozó 31. kötet és az un. „mellékletek” megismeréséhez az I. r. felperesnek korlátlan joga volt, ennek ellenére mind a mai napig nem kapta meg a 31. kötet megfelelően kezelhető DVD másolatát, illetve a „mellékletek” kezelhető másolatát, ezért vonatkozásában a személyiségi jogok megsértését megállapította.

A 2001. évi CIV. tv. (JSZBT) 12.§./6/ bekezdése alapján a jogi személy a Be.193. §-a szerinti körben ugyancsak jogosult a nyomozás iratainak megismerésére. Ennek ellenére III. r. felperes - az alperes által sem vitatottan - semmilyen iratmásolatot nem kapott a 2012. augusztus 13-i beadványában előterjesztett kifejezett kérelme ellenére sem. A II-III-IV.r. felperes tekintetében alaptalannak találta az alperes érvelését arra vonatkozóan, hogy a korlátozott irat megismerési jogra figyelemmel nekik kellett volna megjelölni, pontosan milyen iratok kiadását kérik, hiszen ehhez szükség lett volna az összes irat megismerésére, ezzel szemben éppen az alperes volt olyan helyzetben, hogy a II-IV.r. felperest érintő iratokat megküldje, melyre nem került sor.

Az V.r. felperes keresetét arra hivatkozással utasította el, hogy az felhívás ellenére sem csatolt a peranyaghoz olyan kérelmet, melyet akár a Pécsi Törvényszékhez, akár a alperes nevéhez intézett volna és amelyben irat megismerési jogának, illetve irat másolási jogának biztosítását kérte.

Az I-IV.r. felperes pernyertességét 50 %-osnak, az V.r. felperes pervesztességét teljesnek minősítette, s ennek megfelelően határozott a perköltségek viseléséről.

Az ítélet ellen annak részben történő megváltoztatása iránt a II-III.-IV.r. felperes, valamint az alperes is fellebbezést terjesztett elő. A II-III.-IV.r. felperesek az alperes kereset szerinti marasztalását kérték azzal, hogy a Ptk.84.§./1/ bekezdés c/pontjára alapított igényüket nem tartották fenn, míg az alperes a kereset teljes elutasítását kérte.

A II-III.-IV.r. felperes arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének megállapítására irányuló kereset elutasítása törvénysértő, annak jogi indokolása téves. Álláspontjuk szerint a rész- egész viszonylatából kiindulva az elsőfokú bíróság ha a tisztességes eljárás egyes elemei tekintetében a jogsértést megállapítja, nem járhat el a tisztességes eljárás egésze tekintetében sem másképp. Az eljárás folyamatban léte a kereset teljesítésének nem korlátja, az eljárás eredménye független a már bekövetkezett jogsérelem tényétől és az elsőfokú bíróságnak is csupán az eljárás eddig lezajlott szakaszáról kellett volna megállapítást tennie.

A Ptk.84.§./1/ bekezdés b/ és d/pontja szerinti III-IV.r. felperesi kereset vonatkozásában utaltak arra is, hogy a kért marasztalás a bíróság függetlenségét nem érinti, a Bszi. 3.§-a ugyanis a bírák utasításának tilalmáról a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 1.§./1/ bekezdése pedig a bíró független ítélkező tevékenységéről szól, míg jelen

per alperese nem a konkrét bíró, hanem az alperesi bíróság. A marasztalás egyébként még a konkrét bíró esetében is csupán látszólagos lenne, ítélkező tevékenységét nem befolyásolná, az az általános jogszabályi előírások betartására irányul csupán, ahhoz képest semmilyen többletet (utasítást) nem tartalmaz.

Sérelmezték az ügyvédi munkadíj bruttó 10.000 forintban történő megállapítását, azt elsődlegesen személyenként 150.000 forint + ÁFA, másodlagosan 75.000 forint + ÁFA összegre kérték felemelni hivatkozva a 32/2003/VIII.22./IM. rendelet 3.§./2/ bekezdés a/pontjára, az általuk előterjesztett nagy terjedelmű, komplex beadványra, az ügy egyedi, precedens jellegére, és az arra fordított munkaórák mennyiségére.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezésének helybenhagyását kérte, lényegében annak indokait megismételve. Emellett arra is hivatkozott, hogy a bírósági szakot megelőzően keletkezett iratok sorszámozási problémái, illetve az ezen korábbi eljárási szak iratmásolat kiadásával összefüggő hiányosságai nem az alperes érdekkörében felmerült mulasztások. Az iratismertetés pedig nyomozati cselekmény, nem a bírósági eljárás része. Rámutatott, hogy a Pécsi Törvényszék részéről helytelen eljárás volt az, hogy a külön jegyzék nélkül rendezetlenül benyújtott iratokat átvette.

A kiemelt ügy iratai 2012. júniusában érkeztek az alpereshez, az első tárgyalás megtartására 3 hónap állt rendelkezésre (2012.szeptember 18.) ennyi idő alatt több mint 16.000 oldalnyi iratanyag és 50 számítástechnikai adathordozón rendelkezésre álló anyag kezelhető, áttekinthető állapotba hozatala fizikailag is lehetetlen volt. A felperesek maguk is azért nem tudták megjelölni, hogy milyen további iratokra van szükségük, mert az iratokat a nyomozati szakban nem ismerhették meg, és ebből fakad az ítélet rendelkező részének pontatlan megfogalmazása is („ az iratmásolatokat nem, illetve nem teljes körűen, megfelelően kezelhetően adta ki”).

Tévedett az elsőfokú bíróság a tekintetben is, hogy valamely (akár büntető, akár polgári eljárás során) elkövetett eljárási szabálysértés önmagában személyiségi jogsértést valósít meg, ennek megállapításához ugyanis többlettényállásnak kell fennállnia és azt a felperesek sem állították, hogy kifejezetten a személyük, vagy valamely tulajdonságuk miatt nem teljesítette az alperesi bíróság az iratmásolat kiadására vonatkozó kérelmüket. Téves az a jogi álláspont is, hogy egyes büntető eljárási jogosultságokat személyiségi jogként kell kezelni. Azok nem a személyiség lényegét alkotó ismérvekhez, tulajdonságokhoz kapcsolódnak, így a Ptk-ban biztosított személyiségi jogi védelem sem terjed ki rájuk. Amennyiben az iratok kiadásával kapcsolatban bármilyen probléma felmerül egy eljárás során azt az adott büntető eljárás jogorvoslati fórumain keresztül és nem polgári perben kell orvosolni. A tisztességes eljárás követelményének megvalósulása pedig csak egy befejezett eljárás tekintetében értelmezhető, megjegyezve, hogy a Pp.2.§-ához hasonló jogintézményt a Be. nem tartalmaz.

A II-III-IV.r. felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet keresetnek helyt adó rendelkezései helybenhagyását kérte. Arra hivatkoztak, hogy önmagában az, hogy a Be. nem tartalmaz a tisztességes eljárásra vonatkozó konkrét rendelkezéseket nem jelenti azt, hogy az nem érvényesül követelményként. A jogszabályban biztosított határidő kapacitáshiány miatti elmulasztására pedig az alperes alappal nem hivatkozhat.

Az alperes fellebbezése alapos, a II-III-IV. r. felperesek fellebbezése alaptalan.

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítéltábla, hogy a Pp.253.§./3/ bekezdése alapján az I.r. felperes keresetét részben, míg az V.r. felperes keresetét egészben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést fellebbezés hiányában nem érintette.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéleti rendelkezésekkel összefüggésben a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, helyes tényállást állapított meg, az ítéltábla azonban sem a II-III-IV.r. felperes keresetét részben elutasító ítéleti rendelkezés indokolása, sem az I-IV.r. felperes keresetének részben helyt adó ítéleti rendelkezés érdeme és indokolása tekintetében nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

Helytállóan hivatkozott arra az alperes - függetlenül a felperesi kereset tárgyát képező sérelem személyiségi jogi jellegétől - hogy mindazon mulasztások, melyek a nyomozó hatóság, vagy az ügyészség munkájához kapcsolódnak - ezen szervek önálló jogi személyisége és helytállási kötelezettsége folytán - nem alapozhatják meg az alperessel szemben személyiségi jogi szankció alkalmazását, legfeljebb annyiban, amennyiben a felperesek által a bírói szakban jelzett korábbi (e szervek által elkövetett) mulasztás pótlása kapcsán az alperes elmulasztotta jogszabályi kötelezettségét teljesíteni. A kereset szerinti objektív személyiségvédelmi szankciók alkalmazhatósága azonban még az alperes mulasztása esetén is csak akkor áll fenn, ha megállapítható a személyiségi jogi sérelem bekövetkezte, illetve a sérelem és a jogsértő magatartás közötti okozati összefüggés.

Tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy mind a tisztességes eljáráshoz való jog, mind az ezen jog részének tekintett iratok megismeréséhez jog és a védekezéshez való jog személyiségi jognak tekintendő.

A Be. valóban nem tartalmaz a Pp. 2. §-ában foglaltakhoz hasonló, a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése esetén alkalmazandó anyagi jogi jogkövetkezményt, ez azonban - a felperesek érvelésével összhangban - nem jelenti azt, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog követelménye a büntető eljárásban ne érvényesülne.

Magyarország Alaptörvénye 28. cikke /1/ bekezdése a büntető eljárásra is kiterjedően előírja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat a törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Az Alaptörvény „szabadság és felelősség” cím alatt felsorolt egyes cikkei azonban nem minősíthetők kivétel nélkül személyiségi jognak, azok között található egyértelműen a személyiségi jogok közé sorolható alapvető jog és nem személyiségi jogi természetű alapvető jog is.

A tisztességes eljáráshoz való jog és annak részelemei esetén olyan eljárási alapjogokról, illetve eljárási jogokról van szó melyek nem minősülnek egyben személyiségi jognak.

E kérdés megítélése azonban, mind a jogalkotói, mind a jogalkalmazói gyakorlatban a közelmúltig nem volt egységes. A hatályba nem lépett Ptk. (2009.évi CXX.tv.) a nevesített személyhez fűződő jogok között sorolta fel a bíróság előtti tisztességes eljáráshoz való jogot (2:88.§.) azonban e személyiségi jog megsértése esetére a jogsértő felróhatóságtól független (objektív) jogkövetkezményei alkalmazását nem tette lehetővé, ilyen esetben a

sérelmet szenvedett fél csak sérelemdíjat vagy kártérítést igényelhetett (2:95.§.). Ezzel az állásponttal azonban az 1959. évi IV. törvény talaján nem azonosult a többségi bírói gyakorlat.

Megjegyzi az Ítéltábla, hogy a 2013. évi V. tv. a személyiségi jogok között a tisztességes eljáráshoz való jogot már nem is nevesíti, sőt a XI. címhez fűzött miniszteri indokolás kifejezetten kitér arra, hogy az alkotmányos alapjogok és a polgári jog kapcsolata körül kialakult elméleti vita terén azt az álláspontot követi, hogy a polgári jogi személyiségvédelem köre nem azonos az alapjogok katalógusával. Ennek megfelelően a törvény el kívánja kerülni, hogy az alkotmányos szabadságok, a nemzetközi egyezményekbe foglalt emberi jogok közül azokat is a magánjogi kódex tartalmazza, amelynek érvényesülését az államnak közjogi eszközökkel kell biztosítani, és amelyek védelmére a polgári jogi eszközök egyáltalán nem vagy csak kevésbé alkalmasak. Az új Ptk. magyarázatának I. kötete külön kitér arra, hogy a 2009. évi CXX. tv. a személyiség fogalmának tisztázatlansága miatt egészítette ki a személyiségi jogok katalógusát oda nem való tényállásokkal, közöttük a bíróság előtti tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének tényállásával. (HVG Orac Lap és Könyvkiadó Kft. 2013.I. kötet 144.o.)

A kérdéses jog személyiségi jogi jellegét vitató álláspont fő érve az, hogy a személyhez fűződő jogok jellemzője az abszolút szerkezet, ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz fűződő jog követelménye nem általános jelleggel mindenre kiterjedően érvényesül, hanem csupán a bíróságok (más közhatalmat gyakorlók) számára (azaz relatív hatállyal) állapít meg kötelezettségeket, tehát e jogviszony szerkezete szerint is relatív jellegű. (BDT.2008.1811)

A tisztességes eljáráshoz való jog, mint a bírósági eljárás alkotmányos garanciája, alapvetően a bíróság eljárását meghatározó törvényi rendelkezés, az ott felsorolt alapelvek és az esélyegyenlőség érvényesülése szempontjából vizsgálendő, célja az, hogy az ügyfél „ügyféli jogaiban” ne szenvedhessen hátrányt (BDT.2009.1976.). Az eljárás keretein belül maradó eljárási szabálysértések esetén a felet általában **ügyfélként**, azaz eljárási jogaiban és nem a személyiségi jogi sérelem megállapítására is alapot adó jelleggel, a személye ellen irányuló, közvetlen támadás formájában éri sérelem, tehát az **eljárási szabálysértések háttérében nem a fél személyiségének lényegét alkotó ismérvek állnak.** (EBH.2007.1598, BH.2008.12., Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.106/2009/4., Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.062/2005/5., Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.484/2013/6., Győri Ítéltábla Pf.V.20.010/2013/6.).

A tisztességes eljáráshoz való jog megsértése esetében - amennyiben arra (a Pp. 2.§-ban foglaltakhoz hasonlóan) az adott jogterület speciális rendelkezései szabályozást tartalmaznak - nem az Alaptörvény, vagy a felperesek által megjelölt nemzetközi egyezmények alapján érvényesíthető igény, hanem az adott eljárásjog biztosította keretek között.

A tisztességes eljáráshoz való jog megsértése azonban minden esetben csak - kapcsolódó jellegű, a személyiségi jogokat is sértő - többlettényállás megvalósulta esetén jár együtt a személyiségi jogok sérelmével, s csak ilyen esetben van lehetőség a Ptk.84.§. 1/ bekezdése szerinti személyiségvédelmi szankciók alkalmazására.

Helyesen hivatkozott tehát arra az alperes, hogy önmagában ügyintézési késedelmek, vagy hasonló mulasztások - a fenti többlettényállás megvalósulása hiányában a személyiségi jogok megsértésének alapjául nem szolgálnak.

A felperesek a perben maguk sem állították, hogy a kifogásolt mulasztásokra a személyükre (személyiségükre) tekintettel került volna sor. Az I. r. felperes által megjelölt hátrányok (nem tudott megfelelően bizonyítási indítványokat az iratok hiányában előterjeszteni; neki kellett csatolnia több ezer oldalnyi anyagot; az egyik vádpont vonatkozásában még tárgyalási szakban sem kapta meg a vád alapjául szolgáló iratokat) is olyan jellegűek, melyek nem személyiségi jogokat sértenek, s amelyekkel kapcsolatosan a fél jogorvoslatot alapvetően a büntető eljárás szabályrendszerén és jogorvoslati fórumai igénybevétele útján kereshet.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla - igazolt személyiségi jogsértés hiányában - az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§./2/ bekezdése alapján részben megváltoztatta az I-IV.r. felperesek keresetét egészében elutasította.

A felperesek pervesztességére tekintettel az ítéltábla mellőzte az alperes elsőfokú perköltségben marasztalását, ugyanakkor az alperes elsőfokú eljárás során tett nyilatkozata alapján - a Pp.78.§./2/ bekezdésében foglaltakra tekintettel - az alperes perköltségében sem marasztalta a pervesztes I-IV.r. felperest. Az ítéltábla a pervesztesség megváltozott arányára tekintettel emelte fel az I-IV.r. felperes által az államnak megtérítendő feljegyzett kereseti illeték összegét.

Pervesztessége folytán a Pp.78.§./1/ bekezdése alapján az I-IV.r. felperes mind az első, mind a másodfokú eljárással összefüggő perköltségét maga viseli, s az alaptalanul fellebbező felperesek kötelesek a Pp.78.§. (1) bekezdése alapján az alperes másodfokú perköltségének (utazási költség) a megtérítésére.

A fellebbező pervesztes felperesek a fellebbezési eljárás illetékének megtérítésére a 6/1986/VI.26./ IM. rendelet 13.§./2/ bekezdés és 15.§./1/ és /3/ bekezdése alapján kötelesek.

Győr, 2014.évi október hó 2. napján

Dr.Ábrahám Éva sk.
a tanács elnöke

Dr.Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr.Vass Mária sk.
bíró